

določi, ako se bodo izjemoma jemali tudi poslanci večih srenj v deželni šolski svet.

§. 14. Določila §§. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 in 9 zadobé svojo veljavo z dnevom razglašene te postave, to je 25. maja t. l.; zato pa jenjajo vse dosedaj veljavne postave tej postavi nasprotne.

§. 15. Svojemu naučnemu ministru naročam, da izverši to postavo.

Na Dunaji 25. maja 1868.

Franc Jožef s. r.

Auersperg s. r.

Hasner s. r.

Kako pomagamo učitelju do sreče.

Svétnikov se učiteljem ne manjka; človek bi mislil, ko bi ti modrijani svoje svéte mogli v djanje izpeljati, učitelji bi bili gotovo srečni ljudje. Naj prej pa je treba pomisiti, da človek človeka po sili ne more srečnega storiti. On mu sicer lahko pokaže pot do sreče, in mu ponuja pomočke, ki naj jih rabi, da pride do pravega namena; sreča posamesnega pa je le na tem, kako svet vboga, kako rabi ponujena sredstva. Sreče tudi ni v imenitnem stanu in v bogastvu, dasiravno so te reči človeku prav ljube in vgodne, ampak srečen je le tisti, kdor vé to prav ceniti in obračati.

Preden pa vse to obernemo na učitelja, pogledjmo, ali so res učitelji taki terpini, tolikanj stiskani in zatirani ljudje, kakor jih imajo nekteri. — To naj bo že, kakor hoče in more biti, prašajmo, kaj in kdo pomaga k učiteljevi sreči; mislimo pa tukaj vse osebe, ki so s šolo v ožji zvezi, kakor n. pr. učitelji, nadzorniki, duhovni in štarši!

Nekteri nad učiteljem debele solze jokajo, da je pod cerkvenim jarmom, da je suženj duhovnov, ter pravijo, da prej ne bo srečen, da se znebi težkega jarma, ki ga teži in žuli.

Prašajmo naj prej, ktere učitelje naj bolj cerkveni jarem teži, ali pridne in vestne, ali zanikerne in poversne učitelje. Dalje premislimo, da si ljudstvo drugačne ljudske šole misliti ne more, kakor cerkvene. Šola mora biti za življenje. Kmečkemu stanu ni treba posebne učenosti, toliko bolj pa kmeta vsa njegova dela in opravila spominjajo na stvarnika. Kmet ni

učen, pa je terden v veri, ktera ga vodi in poterjuje v življenji. Tudi pri prostem ljudstvu po mestih je tako. Učitelj sam sebi pripuščen bi si dostikrat ne vedel pomagati, tako pa si šola in cerkev pomagata, in obe dobro shajata. Tudi po novi šolski postavi bo cerkev, saj v ljudskih šolah, imela vpliv do šole. Učitelj, ki si tedaj želi oprostjenja od cerkve, je v nasprotju s djanskimi okolnostimi, ter si sam brez koristi svoje stanje obtežuje; tisti pa, ki učitelja na ta način hočejo osrečiti, mu kaj slabo svetujejo, ker opustivši vse drugo, bi marsikje šola prenehala, ko bi ne bila s cerkvijo zvezana.

Učitelji pa bodo srečni, ako zaveržejo razodenje božje, in se deržé le nekake vere, ktero dosežejo s svojim umom. Razodenje božje kuje duha v verige, ga obtežuje, da se ne more prosto gibati; učitelj, ki se derží strogo svoje vere, ne bo zbujał otrok k mišljenju in k pravi svobodi.

Opustivši to, da brez žive vere še otroka ne moreš dobro izrediti, poglejmo, kateri ljudje so več dobrega na svetu storili, ali verni, ktere je vera vnemala v blaga djanja in jih povzdignila nad vse nevarnosti ali še celó nad smert, ali pa dvomljivci, ki ne verujejo družega od tega, kar z umom dosežejo.

Pomislmo še dalje, da se ljudski učitelj, bolj ko vero zapušča, toliko bolj odmikuje ljudstvu, med katerim dela; ljudstvo mu ne verjame, mu ne zaupa, kajti nauk in življenje sta si pri njem navskriž in ni ga soglasje med njegovim prepričanjem in med njegovimi besedami.

Ali bo pa národnost učitelja osrečila? Národnost je svet ogenj, ki ogreva in oživlja vsa djanja učiteljeva; národnost mu je tolazilo, ki mu sladi grenke ure; — a národnost brez vere je ogenj, ki vse razdira in pokončá, divjá in razsaja, in je strast, ki slepi vse boljše občutke. Enak modremu kmetovalcu, ki je sejal in pridelal rumeno pšenico, potem pa, ko je prišel kupec jo drago prodajal, bo pravi narodnjak neprestano in mirno delal za svoj národ, da ga obogati, dobro vedoč, da vse dobro hoče svoj čas imeti, in da človek, ki neprestano in nevtrudno dela, pride že prej ali slej do svojega namena. Politika pa je ledena gaz, na kateri si učitelj lahko nogo ulomi; kajti ni je stvari bolj nevhvaležne od politike; to si skušajo možje, ki so prisiljeni pečati se s politiko; dasiravno modro in previdno ravnajo in zmerno postopajo, jih svet natolcuje in v sum spravlja. Učitelj tedaj, ki vé, kaj je njegova prava naloga, se

ne bo drugače, kakor iz višjega ozira pečal s politiko, in le toliko, da pokaže svetu svoje prepričanje; dasiravno ljudski učitelj, ne bo hrepenel po slavi, da bi bil ljudem voditelj v politiki, in kdor prav misli z ljudskim učiteljem, mu ne bo svetoval, da bi zapuščal mirno okrožje svoje delavnosti in se podajal na polzko stezo bojevavnih strank.

Pa učitelje bomo osrečili, ako jim kažemo, da so oni poglavitne osebe, ki izobražujejo ljudstvo, da pri njih je vsa prihodnja sreča v državi. Kdor to od šole pričakuje, bo tudi tirjal, da se bodo otroci v šoli veliko veliko naučili; učenik naj pa otroke, da bodo zmožni nauk sprejemati, vadi misliti, in naj si išče pravega učila, — potem bo vse šlo. — A kaj pomaga vse to modrovanje, ker pamet pride pri človeku le o svojem času; prezgodaj zreli otroci so velikrat v življenji puhli nevedneži. Učitelj, da bi vstregel takim ljudem, bo kmali opešal, ali pa bo otroke le na videz naučil; on nima lija ali trahtarja, da bi otrokom vlijal v glavo; če hoče otroke kaj naučiti, mora tam začeti, kjer je domača hiša jenjala; on tudi rad pripoznava, da ljudstvo ne izobražuje le šola, marveč tudi druge okoliščine; skušal bo tako podučevati, da bo v ljudski šoli storil podlago na daljni poduk. — Kdor tedaj preveč tirja od ljudske šole, bo na zadnje, ko vidi da tega ne stori, kar ne more, nevoljno rekel: „Čemu so nam šole, sej ničesa ne koristijo“?

Za dobro metodo, ki se prilega otročji starosti in je naku primerna, prizadevati se mora sleherni učitelj; le rekli smo, da od tod ne prihaja še pravi blogor; naj boljša metoda mora biti učenikova oseba, pri kateri je serce in glava v lepem soglasji. Pri učeniku je značaj več vreden, kakor učenost, in da je kdo dober učenik, mora biti pošten človek, — to je skoro neverjetno, pa resno in vsega premislika vredno. — Kdor bi tedaj ljudskemu učitelju pravil, da je on prvi, in da je naj več pri njem ljudsko izobraženje, ta bi ga odvraceval od naj potrebnjšega, od spoznanje samega sebe in od svoje veljave med človeško družino.

(Dalje prih.)

Stari in mladi Slovenec.

Granica.

S. Kako je to, da ne pravite: e germ. gränze?